

HRVATSKI

Godina XVII, broj 42

18. listopada 2007.

cijena 100 Ft

Petroviski vinski zbogom trgadbi

Foto: Tímea Horvat

Komentar

Da prihvatimo?

Svi koji rade u medijama, pretpostavljam kako, poput svih pojedinaca, imaju svoj svjetonazor i osobno mišljenje o pojedinim stvarima. Premda bi novinar trebao biti koliko god može objektivan, ipak i on drukčije piše o temama koje ga zanimaju ili o problemu koji je i osobno preživio, pa tako svaki ima svoje, uvjetno rečeno, mane, slabosti ili jače strane.

Mi, kao manjinski novinari, čini mi se da također imamo svoju manu, promatrajući svaki događaj većinom s gledišta pripadnika nacionalne manjine, no možda je to i normalno jer i jesmo pripadnici. Prilikom promatranja priredaba kod mene je gotovo uvijek prisutno traženje nacionalne svijesti, opetovano se postavljaju pitanja u svezi s danim problemom, pa često razočarano ustvrdjujem da je ona slabo nazočna, a kadšto me začuđuje njezina jakosti.

Nazočila sam nekom zasjedanju gdje se neki parlamentarni zastupnik zanimao za broj Hrvata u Pomurju i netko od naših predstavnika nije želio dati točan odgovor jer, zna se, ako pogledamo podatak popisa pučanstva ili broj registriranih, to nije vjerodostojno jer oni podaci govore o osviještenim Hrvatima, kod kojih je prisutna i nacionalna svijest, naravno, ljudi hrvatskoga podrijetla ima više. Na to zastupnik Parlamenta, kao pripadnik liberalne stranke, dodao je da to zapravo nije potrebno naglašavati. Treba prihvatiti da ima ljudi koji unatoč svojim korijenima ne žele iskazati svoju pripadnost, i da se oni osjećaju pripadnikom većinskog naroda. Da je to izrečeno vrlo jednostavno, naravno, prihvaćamo, samo se teško pomiriti s činjenicom da nam se time sve brže smanjuje broj. A što je bilo prvo pitanje i parlamentarnog zastupnika? Koliko ima Hrvata u Pomurju. Zapravo tko forsira taj broj? Zbog čega? Nije li važno ono da postoji manjina, bez obzira je li se tko registrirao, važno je da njezino djelovanje, unatoč malom broju potrebuje svoj jezik i želi gajiti svoju kulturu jer, ipak, običan čovjek koji svakodnevno radi, odgaja obitelj neće se baš mnogo pozabaviti pitanjem nacionalne samosvijesti. Njemu je važno da kad god hoće, može progovoriti kako mu je prirodno, ako želi, može otići u matičnu domovinu, itd. Upravo sam takav slučaj uspjela uloviti iz jedne emisije emitirane na Hrvatskoj televiziji, predstavljanje Mađarske počev od graničnoga prijelaza Goričan–Letinja. Ekipa je zastala na letinjskoj tržnici i porazgovarala na hrvatskom jeziku sa sredovječnom ženom iz Pomurja, a kad su ju zapitali za nacionalnost, čistim hrvatskim jezikom je rekla da je Mađarica. Mi koji ju poznajemo znamo da je Hrvatica iz naših sela, ali ona jednostavno nije načisto s pojmom nacionalnost ili nacionalna svijest. O sličnom se radi i na primjeru mladića koji polazi tečaj hrvatskoga jezika, hrvatskog podrijetla, ali, kako kaže, još uopće nije razmišljao o svojoj nacionalnosti premda cijelim svojim ponašanjem zrači hrvatski duh. Da prihvatim da je žena koja svakodnevno rabi hrvatski jezik, jer joj je to prirodno, rekla da je Mađarica? Znam da moram, ali znam i to da želim raditi na tome da mladić koji uči hrvatski jezik i hrvatskog je podrijetla shvati kamo pripada, jer identitet i na latinskom jeziku znači istovjetnost, podudaranje, priznanje da netko ili nešto jest, odista ono čime se prikazuje. Mislim da je i to zadatak manjinskog novinara iako zbog toga katkad se čini dosadnim.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

S vremena na vrijeme o ulozi manjine kao gospodarskog subjekta i o odnosu dviju prijateljskih i susjednih zemalja govori se na forumima koji imaju gospodarski karakter ili su na njima u glavnoj ulozi gospodarski subjekti, komore i politika. Tako je bilo i u Stolnom Biogradu potkraj tjedna, u kojem je u organizaciji i na poticaj tamošnje hrvatske samouprave organizirana konferencija naslova „Uloga i mogućnosti mađarske i hrvatske manjine u gospodarskim odnosima dviju zemalja“. Izlagači su se s različitim motrišta osvrnuli odnosno predstavili djelatnost tijela, organizacija, gospodarskih i manjinskih subjekata na čijem su čelu ili koje su predstavljali na konferenciji. Znamo kako imamo sposobnih Hrvata u komorama i na čelima uprava, mnogo sposobnih poduzetnika koji su svoje poslove već davno proširili otvaranjem granica i na prostor Republike Hrvatske i obrnuto kada se radi o Mađarima u Hrvatskoj. Pri tome im je dobro došlo znanje jezika i poznavanje hrvatske kulture, sposobnost komuniciranja, znanje poslovanja, bez toga da su se pri tome previše bavili pojmom ja sam manjinac ili ne. Oni su tada i danas u prvom redu poslovni ljudi koji žive i stvaraju profit kao način i sredstvo njihova boljitka. Katkad na javnim forumima, ako su na čelu istaknutih organizacija, pomalo stidljivo

kažu, bar javno, kako su i Hrvati. Doduše, kao takvi rijetko se sjete pozvati nas na forume i partije koje priređuju, pa ticali se oni i gospodarskih odnosa dviju zemalja. Mogućnosti su otvorene, ali uloge preuzimaju sami pojedinci zahvaljujući svojim sposobnostima, interesima i potrebama, i tu nema nikakvih problema. Manjina danas u prvom redu potvrđuje svoju bitnost kroza

školstvo, kulturu, jezik izdavaštvo, pripadnost zajednici i, pomalo stidljivo, kroz politiku. Kako naći sebe u gospodarskim odnosima kada manjina zapravo ni gospodarstvenicima ni državi nije potrebna (eventualno tek kao dobar prevoditelj). Možda bi se manjina upravo kroza svoje institucionalne i gospodarske subjekte mogla nametnuti i pokazati kako su joj itekako jasni zakoni tržišta. Nažalost, manjinci, gospodarstvenici, bar na ovim prostorima, rijetko ulažu forinte u zajednicu. Poneko sponzorstvo, nekoliko perspektiva, nekoliko litara vina, poslovni ljudi i gospodarstvenici teško poseže u džep kada se radi o kulturi, školstvu, izdavaštvu, ili jednostavno o promociji vrijednosti zajednice čiji su članovi. To ih pak kadšto doista niti ne košta, tek ovisi o njihovoj dobroj volji.

Branka Pavić-Blažetin

Konferencija „Uloga i mogućnosti mađarske i hrvatske manjine u gospodarskim odnosima dviju zemalja“

Aktualno

„Uloga i mogućnosti mađarske i hrvatske manjine u gospodarskim odnosima dviju zemalja“

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave Stolnog Biograda (Székesfehérvár) i Prve hrvatsko-mađarske zaklade za razvoj poduzetništva, 13. listopada 2007. godine u tome gradu održana je konferencija pod naslovom „Uloga i mogućnosti mađarske i hrvatske manjine u gospodarskim odnosima dviju zemalja“. Konferencija se ostvarila uz pomoć Samouprave grada Stolnog Biograda, Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Visoke škole „János Kodolányi“, Samouprave Fejérske županije, Varga-Márffy Kft-a, Trgovačke i industrijske komore Fejérske županije, Saveza državne organizacije poduzetnika Fejérske županije, Hrvatske državne samouprave, a najveće zasluge za njezino uspješno održavanje ima upravo inicijator, stolnobiogradska Hrvatska samouprava, na čelu s predsjednikom Stjepanom Nađem i dopredsjednikom Janjom Cindrić-Jakupek, i suorganizator konferencije Prva hrvatsko-mađarska zaklada za razvijanje poduzetništva.

Pokrovitelji konferencije bili su Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, i Péter Györkös, veleposlanik Republike Mađarske u Zagrebu koji joj nažalost nije mogao nazočiti. Moderator prvog dijela konferencije bio je Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj, a pozdravne riječi nazočnima uputili su Ivan Bandić, Péter Závoczky, savjetnik za ekonomske odnose pri Veleposlanstvu Republike Mađarske u Zagrebu, Jenő Radetzky, dopredsjednik Mađarske trgovačke i industrijske komore, predsjednik trgovačke i industrijske

komore Fejérske županije, Mihály Péntzes, dogradonačelnik grada Stolnog Biograda zadužen za gospodarska pitanja, István Balsay, dopredsjednik Skupštine Fejérske županije.

Oni su u svojim obraćanjima naglasili važnost gospodarskog povezivanja dviju susjednih i prijateljskih zemalja koje veže zajednička tisućugodišnja povijest te zajednički geostrateški, prometni i gospodarski prostor. Založili su se da u tim gospodarskim odnosima i manjine budu čimbenik povezivanja i dio gospodarske politike dviju zemalja. Tome će u prvom redu pridonijeti otvaranje granica u prostoru EU, prometno povezivanje, moderne autoceste, koridor V/C, bolje željezničko povezivanje, prekogranična suradnja, a sve to skupa pridonijet će razmjeni ljudi, roba, protoku kulturnih vrijednosti... Nažalost prostor suradnje dugih desetljeća bio je zanemaran i onemogućen političkim odnosom snaga u regiji, ali sada se pruža šansa za razvijanje gospodarstva i što uže povezivanje. Naglašeno je kako se konferencija održava u gradu koji je jedan od najjačih gospodarskih središta Mađarske. Prostor je to ulaganja, a pri tome je više nego važno razvijati veze upravo sa susjednim zemljama. Naglašena je važnost povezivanja na polju obrazovanja i obrazovanja dvojezičnih ljudi koji će svojim znanjem i radom pridonijeti sveukupnom razvoju gospodarskih odnosa.

Prvi izlagač bio je Marko Györfvári, predsjednik Mađarsko-hrvatske trgovačke i industrijske komore. On je nazočne upoznao s djelatnošću i planovima zajedničke komore, te

mogućnostima i vezama s manjinskim zajednicama. Naglasio je kako su danas čelni ljudi komore upravo Hrvati iz Mađarske, on i voditeljica Ureda u Zagrebu Eva Gatai te kako su upravo pripadnici hrvatske manjine u Mađarskoj željeli ovu komoru. On se u prvom redu osvrnuo na utemeljenje komore na čijem je čelu, govorio je o njezinim članovima, te o njenoj ulozi kao katalizatora, čimbenika jačanja povjerenja, zastupnika interesa te o čimbeniku dinamičnog razvoja gospodarskih odnosa dviju zemalja, o ulozi srednjih i malih poduzetnika u tijeku razvoja i povezivanja te važnosti što skorije izgradnje koridora V/C koji bi ubrzao razvoj ovoga geostrateškog i gospodarskog područja. Naglasio je važnost zajedničkih nastupa na trećim tržištima te zabrinutost nad šengenskom granicom naglasivši kako danas stojimo na granici i čekamo u dugom redu.

Smiljan Šimac, opunomoćeni ministar u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti, govorio je o Ulozi Veleposlanstva Republike Hrvatske u gospodarskim odnosima između dviju zemalja, a Sándor Siteri, savjetnik za manjine u Uredu premijera Republike Mađarske, o radu Mješovitoga mađarsko-hrvatskog odbora za manjine. Tibor Tóth, dopredsjednik Mađarsko-hrvatske trgovačke i industrijske komore, imao je više nego zanimljivo izlaganje na temu Stanje hrvatskoga gospodarstva i uvjeti za osnivanje poduzeća u Hrvatskoj. Moderator popodnevnog dijela konferencije bio je Stjepan Nađ, predsjednik stolnobiogradske Hrvatske manjinske samouprave, a prvi izlagač Marijan Varga, gradonačelnik Donje Dubrave (Hrvatska). On je nazočne upoznao s iskustvima prekograničnih gospodarskih veza. Sándor Jakab, predsjednik demokratske zajednice Mađara u Hrvatskoj, govorio je o međusobnim vezama, gospodarskom stanju i mogućnostima pripadnika mađarske manjine u Hrvatskoj, a Sándor András Szabó, osnivač Prve hrvatsko-mađarske zaklade za razvoj poduzetništva, savjetnik u Trgovačkoj i industrijskoj komori Fejérske županije, upoznao je nazočne sa sastavljanjem i objavljivanjem tendera za dobivanje poslova.

Branka Pavić-Blažetin

Opao broj škola u Pomurju

Prvaši u Serdahelu

Početak nove 2007/2008. školske godine u više pomurskih hrvatskih naselja bio je tužan. Dok je prošle godine svečano otvaranje priređeno u šest osnovnih škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika, ove je godine školsko zvono zazvonilo samo u pet takvih ustanova.

Zbog novih Vladinih uredbi, određivanje broja učenika, normativa po skupinama, škole s malim brojem djece došle su u vrlo nepovoljan položaj. Tako je od jeseni ukinuta škola u Belezni, koju je prošle godine pohađalo svega 22 učenika. Oni su sada upisani u škole gdje se ne predaje hrvatski jezik. U Fičehazu također je ukinuta osnovna škola u kojoj je prošle godine bilo čak 56 učenika, no mjesna samouprava odlučila se za zatvaranje. Od njih svega 15 učenika pohađa školu gdje se predaje hrvatski jezik. U Pomurju sada djeluju dvije okružne škole, jedna u Keresturu: Osnovno obrazovno središte «Nikola Zrinski, i u Serdahelu: Osnovna škola «Katarina Zrinski». U Pomurju od jeseni 361 učenik uči hrvatski jezik tjedno četiri sata u okviru školske ustanove.

Keresturska osnovna škola djeluje u okviru Osnovnoga obrazovnog središta u čijem okviru rade mjesni dječji vrtić, kulturni dom i knjižnica. Njezina ravnateljica Ana Kővágó-Kovač hrvatskog je podrijetla. Broj učenika u ustanovi porastao je od prošle godine, naime, u susjednom Fičehazu ukinuta je škola, pa se nekoliko djece upisalo u tu ustanovu. Od 158 đaka 15 doputuje iz

Fičehaza, a 13 iz Kaniže. Nastava je riješena s 13 učiteljica. U prvi razred upisalo se 17 djece. Hrvatski jezik podučavaju učiteljice s visokom školskom spremom: Ljubica Silađi i Erika Rac. U ustanovi djeluju športski, tamburaški i hrvatski kružok, a u okviru kaniške osnovne umjetničke škole djeca imaju mogućnost učenja nekog glazbala i drame. Keresturska škola vrlo dobro surađuje s kotoripskom školom, imaju mnogo međusobnih posjeta.

Od ove školske godine **serdahelska** osnovna škola dobila je gotovo istu funkciju kakvu je imala prije društvenih promjena. Zapravo postala je okružnom školom koju pohađaju učenici iz četiri naselja. U njezinu okrilju djeluju područne škole u Sumartonu i Mlinarcima, gdje djeluju niži razredi.

Tu školu pohađa 163 školaraca, njih podučava 16 nastavnika. Što se tiče hrvatskoga jezika nastavnički kolektiv vrlo je dobro pripremljen, svi su Hrvati, njih šestoro iz hrvatskoga jezika imaju završenu visoku školsku spremu, a učiteljice razredne nastave također su završile hrvatsku učiteljsku školu, onu u Baji. Najviše učenika ima u 8. razredu, 33, stoga iz mnogih predmeta (mađarski, hrvatski i engleski jezik te matematika) podijeljeni su u dvije skupine. Prvi razred pohađa svega osam učenika. Ustanova nadalje nudi osnovnu naobrazbu iz likovne umjetnosti i modernoga plesa, a djeca u okviru letinjske Glazbene škole mogu učiti svirati na raznim glazbalima. Serdahelska osnovna škola dobro surađuje s Visokom

Fičehaska djeca već u keresturskoj školi

pedagoškom školom iz Zadra i s Osnovnom školom iz Draškova.

Sumartonska Osnovna škola sv. Stjepana od 2005/2006. djeluje kao područna škola Serdahela. Nju pohađa 22 učenika, njih podučavaju tri nastavnika u tri razreda. Voditelj je područne škole Žolt Trojko. Svi nastavnici govore hrvatski jezik, ali završenu hrvatsku učiteljsku školu ima samo jedna osoba. U sklopu sata glazbene umjetnosti djeca uče svirati tamburicu.

Mlinaračku osnovnu školu od ove školske godine pohađaju samo učenici nižih razreda, prekinuta je strukovna škola i viši razredi i ustanova postala je područnom školom serdahelske ustanove. Voditeljica je područne škole Kristina Gerőj. U nižim razredima ima 18 učenika, podučavaju ih tri učiteljice s diplomom hrvatske učiteljske škole.

Podučavanje hrvatskoga jezika u mađarskim osnovnim školama se proširilo:

Na poticaj **letinjske** Hrvatske manjinske samouprave pokrenuto je podučavanje hrvatskoga jezika u okviru kružoka. Devedeset troje djece uče hrvatski jezik u pet skupina, tjedno jedan put. Podučava ih Marija Čerčić, umirovljena učiteljica hrvatskoga i mađarskoga jezika. Bude li zanimanje za hrvatski jezik tako veliko i nadalje, ustanova će učenje hrvatskoga jezika uvesti u redovitu nastavu.

U Sepetniku, također na poticaj manjinske samouprave, pokrenut je kružok hrvatskoga jezika. Uči ga devetero djece. Andreja Kočič, podrijetlom iz Kerestura, nema visoku školsku spremu iz hrvatskoga jezika, no govori hrvatski.

U Osnovnu školu **u Kereku** (Bazakerettye) od ove školske godine predaje učiteljica koja je završila hrvatsku učiteljsku školu, stoga su zapitani roditelji žele li da im djeca uče hrvatski. Desetero djece se upisalo na kružok. Učiteljica Marija Banjai, podrijetlom iz Serdahela, drži sate hrvatskoga jezika tjedno dva puta.

Beta

Narodnosna konferencija „Manjine, većina – integracija”

U 37. broju našega tjednika tiskana je vijest da će se, u organizaciji Mađarskoga prosvjetnog zavoda i Lektorata primijenjenih umjetnosti, za predstavnike 12 nacionalnih i etničkih manjina 26. rujna, s početkom u 10 sati, održati Narodnosna konferencija s naslovom „Manjine, većina – integracija”, a njezin nastavak, s temom „Prosvjeđivanje narodnosnih kultura u Mađarskoj” obuhvatit će svakodnevnu praksu, a održat će se (zajedno s Romima) 14. studenoga.

Skupu su nazočili predstavnici državnih manjinskih samouprava, zemaljskih civilnih udruga, voditelji znatnijih kulturnih ustanova, narodnosnih saveza, stručni suradnici ministarstava, savjetnici i atašei za kulturna pitanja pojedinih veleposlanstava. S hrvatske strane pozivu su se odazvali brojni vodeći djelatnici, među njima predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, počasni predsjednik HDS-a dr. Mijo Karagić, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, ravnatelj Croatiae Čaba Horvath, odgovorna za narodnosna pitanja pri Veleposlanstvu Republike Hrvatske Melinda Adam, Marija Pilšić, Stipan Krekić, Ladislav Penzeš, Jelica Pašić-Drajko, Gabor Györfvári te novinari Hrvatskoga glasnika, pečuške hrvatske radiopostaje i internetskog Radija Croatiae u Budimpešti.

Predsjedavatelj prvoga dijela prijednevnog programa bio je predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, koji je nakon kraćeg uvoda predao riječ prvoj predavačici skupa, glavnoj ravnateljici Odjela za nacionalne i etničke manjine Ureda premijera Eriki Németh kojoj je tema bila „Izvjješće o tuzemnom stanju manjinskopoliitičke nazočnosti”. Drugi predavač trebao je biti glavni savjetnik pri Ministarstvu obrazovanja i kulture dr. János István Németh s temom „Narodnosti u Mađarskoj u strategiji MOK-a”. Budući da je trebao otputovati u inozemstvo, referat mu je

pročitao. Sljedeća predavačica s temom „Predstavljanje interesa narodnosti u Mađarskoj na razini Parlamenta”, bila je glavna savjetnica predsjednika Viktória Kishegyi. Nju je, s temom „Manjinsko pravo u trećoj republici”, slijedio bivši manjinski ombudsman dr. Jenő Kaltenbach. Nakon dva predavanja riječ za diskusiju dobio je član Narodnosnoga stručnog vijeća Pero Lastić.

Poslije kraće stanke konferencija je nastavila s radom uz predsjedavanje Erike Borbáth, odnosno s predavanjem zamjenika glavne ravnateljice Ureda premijera Antala Paulika na temu „Neiskorištena jezična prava odnosno upoznavanje regionalne ili manjinskojezične karte Europskog vijeća”. Njega je slijedio glavni stručni savjetnik pri Uredu premijera István Fretyán s temom „Izvjješće o obrani manjina u okviru sporazuma Europskoga vijeća”.

Popodnevna izlaganja nazočnima su upozнала mogućnosti natječaja narodnosti u Mađarskoj u okvirima akcionoplanskog razvitka nove Mađarske, te Zakladu nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj kao podržavatelja kulturnih djelatnosti nacionalnih i etničkih manjina.

Među pozvanim gostima sa strane manjina, sažimajući poslušana predavanja te iznoseći svoja motrišta i prijedloge za što korisniju promidžbu glede stjecanja natječajnih mogućnosti bio je Gabor Györfvári. Nakon postavljenih pitanja i odgovora na njih predsjedavatelj dr. Albert Egyed zaključio je prvi radni dan.

Zapravo je narodnosna konferencija, osim stanja europskog ostvarivanja manjinskoga prava, obuhvatila i pitanja djelovanja vladinih organa, utjecaje regionalizacije i reorganizacijski upravni sustav te natječajne mogućnosti. Konferencija je provedena potporom Ministarstva obrazovanja i kulture.

m. d.

ROVINJ-IV – Susret književnika hrvatskih manjina organizira HKD Franjo Glavinčić i Ogranak Matice hrvatske Rovinj, a u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika, 18. i 19. listopada 2007. I ovogodišnji Susreti književnika, upriličeni u želji učvršćivanja veza između domovinske i iseljene Hrvatske, nastojanje je da se prati stvaralaštvo hrvatskih manjina i pridobije domaća javnost za njihove probleme te pokaže – kako hrvatske manjine nisu više na rubu zanimanja svoga matičnog naroda.

BEČ – Hrvatski centar u Beču 18. listopada bit će domaćinom kušanja i izbora crnog vina Udruge hrvatskih vinogradara iz Mađarske s viljanskoga vinorodnog područja. Stručna prosudbena komisija izabrat će crno vino od vina članova Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj koje će biti službeno crno vino na Hrvatskom balu 2008. godine u Beču, a bijelo vino za isti bal dat će jedan od Hrvata vinogradara iz Austrije. Hrvatski bal u Beču 2008. godine održat će se u znaku povezivanja triju gradova: Beča, Budimpešte i Zagreba. Zanimljivo je kako najviše izgleda da budu proglašena službenim vinom toga bala imaju vina dvojice naših vinogradara Alojzija Wunderlicha i Ladislava Kovača. Goste tijekom kušanja i izbora vina u Hrvatskom centru zabavljat će Orkestar Orašje iz Vršende.

Kod ombudsmana Ernőa Kállai

Prošloga tjedna u Uredu ombudsmana za nacionalne i etničke manjine, 9. listopada, održan je konzultativni sastanak predstavnika državnih samouprava nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj s ombudsmanom Ernőom Kállaiem. Hrvatsku državnu samoupravu na sastanku zastupao je predsjednik Odbora za pravna pitanja Skupštine HDS-a Jozo Solga, koji je između ostaloga za Hrvatski glasnik kazao: Raspravljali smo o idućim parlamentarnim izborima i manjinskim kandidatima na njima te o načinima na koji bi se moglo ostvariti pravo na parlamentarno zastupstvo manjina u Mađarskoj. Po kojim načelima da se odvijaju mogući izbori. Složili smo se oko tri osnovna načela: svaka manjina da ima svoga zastupnika u mađarskom Parlamentu, drugo, da predstavnike manjina mogu birati samo oni koji su prethodno, slično prošlogodišnjim mjesnim izborima i izborima za manjinske samouprave, upisani u manjinske biračke popise, odnosno da su se ti birači izjasnili kao pripadnici manjina, a treće da svaki zastupnik manjina bude potpuno ravnopravan u odnosu na ostale kolege zastupnike u Parlamentu. Nadalje o tome hoće li to biti nezavisni kandidati ili bi iza kandidata trebala stajati civilna organizacija. Po sadašnjim dogovorima u Parlament bi se ulazilo temeljem lista, a liste bi se sastavljale po načinima kako je to činjeno na posljednjim manjinskim izborima. Naše će prijedloge ombudsman prosljediti nadležnim tijelima. Potpisali smo izjavu o osnutku II. okruglog manjinskog stola, te ombudsman traži mišljenje manjina o svim bitnim zakonskim aktima te po mogućnosti da su sve manjine suglasne glede prijedloga o rješenju pojedinih zakonskih normi i problema. Na taj način ombudsman dalje može nastupati prema Uredu premijera te dostaviti prijedloge Parlamentu, a potom na glasovanje u njemu. Do kraja ove godine trebali bismo podrobno usuglasiti načela i do parlamentarnih izbora stvar razraditi te da Parlament sve to prihvati, da se pokaže politička volja parlamentarnih stranaka u svezi s rješavanjem parlamentarnog zastupstva manjina. Prema dosadašnjim razgovorima manjinski kandidati bi trebali prikupiti 500–700 kandidatskih listića/preporuka, te postići prag od najmanje tisuću glasova na izborima. Neke se manjine do sada još nisu u potpunosti suglasile, neke misle kako bi one trebale imati više kandidata. Ako mađarske parlamentarne stranke žele riješiti taj problem, on se može riješiti za godinu dana; ako ne žele, on se neće riješiti jer se do sada u posljednjih 15 godina to pitanje nije riješilo. Kada bi manjine imale 13 zastupnika u mađarskom Parlamentu, onda bi one itekako mogle biti jezičac na vagi koji bi mogao imati golemu ulogu u odlučivanju o bitnim državnim poslovima, pa i o ustrojstvu mađarske vlade, kazao je za Hrvatski glasnik Jozo Solga. *bpb*

Tribina Hrvatskoga glasnika

U organizaciji pečuskoga Hrvatskog kluba Augusta Šenoe, u Klubu je 10. listopada s početkom u 18 sati održana tribina naslova Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj, koju je, jednako kao i susret s čitateljima, vodila glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika Branka Pavić Blažetin. U sklopu tribine predstavljena je i djelatnost Non-profitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost Croatica Kht., koja je i izdavač Hrvatskoga glasnika. Nju je predstavio njezin ravnatelj Čaba Horvath. Tribini je sudjelovao i predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp, ujedno i član Kuratorija Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj, putem koje se financiraju manjinski listovi u Mađarskoj. Prva je to u nizu tribina koje uredništvo Hrvatskoga glasnika organizira do kraja ove godine po našim hrvat-skim regijama i naseljima. Najskorije takva tribina održat će se u Serdahelu 26. listopada, u sklopu priredbe Jesenski hrvatski književni dani koju organizira Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije.

BILJE – U petak, 5. listopada, počeo je 8. Međunarodni Etno-susret Bilje – Kopački rit koji je trajao do 7. listopada pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića i osječko-baranjskog župana Krešimira Bubala. Program naslovljen „Etno priča iz davnina” održao se na prostoru oko dvorca Tikveš. Potom kazališna predstava Isusovačke gimnazije „Regina Pannonia”, predstavila se Đakovačka ergela s kočijama i četveropregom, Konjički klub Osijek, fijakeri, Hrvatska sokolska garda – Sokoli. Otvorena je i izložba skulptura, u ponudi se našla i hrana iz recepata prošloga stoljeća. Koncert Baruna na velikoj pozornici u dvorištu doma kulture i vatromet... Na međunarodnom etno-susretu sudjelovali su i Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matuška iz Kukinja te KUD Dubrava iz Semelja.

Prvi županijski susret hrvatskih tamburaša u Gari

U organizaciji Hrvatske samouprave, 28. rujna u Gari je priređen Prvi susret hrvatskih tamburaških zborova u Bačkoj, na koji se, iako je pozvano osam, okupilo pet tamburaških sastava. Da nije bilo lako okupiti tamburaše, nije skrivao ni organizator susreta, a nije bilo teško otkriti ni ista lica koja su nastupila za više sastava.

Prvi je nastupio Orkestar «Čabar» iz Baje, pod vodstvom Jakaba Tizsaia, koji je taj dan imao više nastupa, ali se ponovno predstavio svojim prepoznatljivim izvođenjem bunjevačkih melodija. Premda ne spada među hrvatske tamburaške sastave, TS iz Monoštorlije (Bátmonostor) pokazao je da zna svirati i bunjevačke melodije, a sviranjem i mađarskih i ciganskih melodija pokazao je zavidno umijeće sviranja na tamburi, koje je osjetila i publika nagradivši ga gromoglasnim pljeskom. Tamburaški sastav «Bačka» nije bio u punom sastavu jer su ovaj put svirali samo članovi iz Bačina i Gare, ali su svojim izvođenjem pokazali svoju darovitost pod ravnanjem učitelja Stipana Krekića. Domaći Garski tamburaši, uz koje je ovaj put svirao i mladi harmonikaš Zoran Barić iz Santova, domaću su publiku razveselili starim bunjevačkim i starogradskim melodijama. Na kraju se predstavio i TS „Racke žice” iz Dušnoka, koji vodi Grgo Kovač, učitelj tambure u pečuskom HOŠIG-u Miroslava Krleže.

Dok je nekada u našim naseljima svugdje bilo tamburaških sastava, ponegdje čak i više, danas u Bačkoj imamo zapravo samo tri orkestra: Čabar iz Baje, Racke žice iz Dušnoka i Garske tamburaše. Ono što ohrabruje jest

upravo rad s mladima, odgoj djece i mladeži.

Bio je to prvi susret, ali, prema riječi organizatora, sa željom da on ubuduće postane tradicijom.

Tamburaški susret privukao je domaću publiku u doista lijepom broju, a došli su i mnogi Garci koji već dugo ne žive u rodnome selu, stoga je to bila dobra prilika za druženje, pa i veselje. Odazvali su se i predstavnici bačkih Hrvata iz okolnih naselja.

Okupljeni su uistinu mogli uživati u tamburaškoj glazbi, starim bunjevačkim i starogradskim melodijama. Dvorana je ispunjena zvucima tambure, a publika je spontano i zapjevala stare omiljene pjesme. Izvođači su pak nagradivani velikim pljeskom. Onaj tko nije došao, odista može žaliti, ali, po svemu sudeći, tko je mogao, taj je te večeri bio u domu kulture. Kako nam reče Stipan Krekić, svaka bunjevačka kuća dobila je pozivnicu. Većinom su to starije osobe koje se znaju veseliti, vole našu glazbu i pjesmu. Na susret tamburaša došli su i članovi omladinske folklorne skupine. Večer je završena plesnom zabavom, u kolu i s pjesmom, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se sudionici tamburaškog susreta.

Kako nas je obavijestio predsjednik Hrvatske samouprave Stipan Krekić, do kraja godine organizirat će još jednu priredbu. Kao i lani, opet će prirediti okupljanje umirovljenika, dakle starijeg naraštaja, kako bi proslavili Materice, a tom će prigodom okupljene ponovno zabavljati tamburaši prigodnim božićnim koncertom.

S. Balatinac

Intervju

Promicanje i njegovanje hrvatske tamburaške glazbe smatram najvažnijom zadaćom

Predsjednik garske Hrvatske samouprave **Stipan Krekić**, danas kao umirovljeni učitelj, najviše vremena posvećuje podučavanju tamburaša u Bačkoj. Još početkom devedesetih godina utemeljio je u Tamburaški sastav „Bačka” koji okuplja tamburaše iz više bačkih naselja, a redovito nastupa na raznim kulturnim i vjerskim priredbama diljem županije. Kako sam reče, kao članu Odbora za kulturu i vjerska pitanja Hrvatske državne samouprave, zadaća mu je promicanje tamburaške glazbe Hrvata u Mađarskoj. Tako je nedavno u Gari, u organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, priređen prvi županijski susret hrvatskih tamburaških zborova, nakon čega smo s učiteljem tambure Stipanom Krekićem kratko razgovarali o povodu garskog susreta, o stanju tamburaške glazbe i tamburaškim sastavima u Bačkoj, te o planovima.

Razgovor vodio: Stipan Balatinac

Koji je bio povod Prvoga županijskog susreta tamburaša u Gari?

– Da bismo poradili na promicanju tamburaške glazbe, da bismo im mogli pomoći, moramo znati gdje su nam tamburaši, koliko ih ima, koliko znaju, što rade i što im nedostaje. Što sviraju dobro, kvalitetno, što manje kvalitetno. Zato smo se odlučili da ćemo napraviti prvo susret tamburaša u Bačkoj, pa možemo organizirati slične susrete i u drugim našim regijama kako bismo vidjeli koliko je tamburaša koji bi mogli svirati u jednom velikom tamburaškom zboru Hrvata u Mađarskoj.

Koliko je bilo sudionika, odakle iz kojih mjesta su se oni odazvali?

– Pozvali smo sve koji sviraju hrvatsku tamburašku glazbu u Bačkoj, a od osam odazvalo se pet tamburaških zborova. Među njima bio je jedan omladinski sastav, a ostali su bili odrasli. Susretu su sudjelovali *Omladinski tamburaški sastav „Bačka”* koji okuplja tamburaše iz više naselja, a to su Aljmaš, Kačmar, Dušnok, Bačino, Baja i Gara. Ovaj put okupio se samo dio zbora, jer su imali nekih problema. Nastupili su još *Garski tamburaši*, *TS iz Monoštora (Bátmonostor)*, *TS Čabar iz Baje* i *TS Racke žice iz Dušnoka*.

Kao stručnjak, kako ocjenjujete izvođače? Što se može reći o repertoaru i načinu sviranja?

– Repertoar je bio određen, prema propozicijama mogla se svirati samo bunjevačka, hrvatska glazba. Nažalost, neki se nisu pridržavali toga, pa su svirali ono što najbolje znaju. Kad su propozicije takve da se može svirati samo bunjevačka, hrvatska tamburaška glazba, onda se ne bi smjelo svirati drugo, primjerice, mađarska ili ciganska glazba, kazao sam svim sudionicima nakon susreta. Naprimjer, jedan od orkestara svirao je Montijev Čardaš, i to vrlo dobro su ga odsvirali. A zna se, iako ga je teško svirati, osobito na tamburi, on se da svirati, može se pokazati umijeće sviranja. Ono što je meni najviše smetalo, to je tamburaški stil. Nije

svejedno svira li se hrvatski, vojvođanski ili gradišćanski tamburaški stil. Kao najveći nedostatak uočio sam miješanje stilova. Zato treba sjesti i dogovoriti se kako se svira, jer bilo je tamburaša koji su neke melodije svirali po stilu Janike Balaža, drugi kako svira tamburaški zbor Hrvatske radio-televizije pod ravnanjem Siniše Leopolda. S tamburaškim zborom „Bačka” mi učimo samo iz čistoga vrela, samo hrvatske, bunjevačke stvari. Mi moramo njegovati ono što je naše. Za sljedeći tamburaški susret odredit ćemo još strože propozicije. Onda kada to napravimo, početak ćemo pripreme za državni Dan Hrvata u Mađarskoj koji će se u studenom 2008. godine održati u Bačkoj. Da sastavimo jedan bačvanski tamburaški zbor sa 25–30 članova, koji će nastupiti u prigodnom programu. Stoga je ovaj susret bio poučan, a u idućem razdoblju moramo i dalje raditi na unapređivanju hrvatske tamburaške glazbe u Mađarskoj, za što su nam potrebni slični susreti, kako bismo vidjeli dokle smo stigli, na čemu još treba poraditi.

Županijski sastanak baranjskih hrvatskih samouprava u Harkanju

U Uredu Hrvatske županijske samouprave Baranjske županije 9. listopada održana je njezina redovita mjesečna sjednica u zgradi Županijskog poglavarstva u Pečuhu. Sastanku se odazvalo osam zastupnika Županijske hrvatske samouprave, svi izuzev predsjednika Miše Šarošca koji je zbog bolesti bio odsutan. Sjednicu je vodio dopredsjednik Mišo Matović, a na dnevnom redu uz niz zakonskih obveza i prihvaćanja akata bio je i dogovor oko priprema programa koji će se u organizaciji Hrvatske županijske samouprave održati u Harkanju 8. prosinca (subota). Na sastanak se očekuju svi zastupnici hrvatskih samouprava u Baranji, a cilj je upoznavanje s najnovijim nastojanjima u radu i djelatnosti manjinskih samouprava i njihovo druženje. Raspravljalo se i o potpori Hrvatske županijske samouprave dodijeljenoj hrvatskim samoupravama u Baranji i civilnim organizacijama odlukom od rujna tekuće godine. Iz svoga proračuna samouprava je izdvojila nešto više od sedamsto tisuća forinti što je dodijelila putem natječaja za raznovrsne programe. Govorilo se i o internetskoj stranici Hrvatske županijske samouprave u sklopu web-stranice Samouprave Baranjske županije, te je prihvaćen pravilnik i nadopuna pravilnika rada. Glede Hrvatskog dana i programa u Harkanju organizirat će se u poslijepodnevnom satima stručni forum na koji je pozvano nekoliko predavača, među njima i predsjednik Skupštine samouprave Baranjske županije János Hargitai te predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp, a razmišlja se u sklopu nje i predstavljanje tjednika Hrvata u Mađarskoj, odnosno izdavačke kuće Croatica Kht. Nakon stručnog foruma slijedio bi kulturni program u kojem bi nastupili domaćini, Mješoviti pjevački zbor Hrvata u Harkanju, te naša hrvatska folklorna društva iz uže regije. Nakon kulturnog programa slijedili bi večera, druženje i bal.

bpb

Dramsko stvaralaštvo Hrvata u Vojvodi – školarci progovorili na ikavici – pokrenut prvi hrvatski gimnazijski razred – željni suradnje

Šesti dani Balinta Vujkova u Subotici

Velik broj hrvatskih (bunjevačkih) gimnazijalaca odazvao se Znanstvenome skupu Šesti dani Balinta Vujkova, dani hrvatske knjige i riječi, održanom u Subotici između 11. i 13. listopada. Osim znanstvenika s vojvođanskih prostora, pozivu su se odazvali, kao i prethodnih godina, i oni iz Hrvatske, Mađarske i Austrije. Istraživači su i ovaj put ponudili u svojim izlaganjima razne teme, poglavito iz hrvatske književne baštine nastale na tim prostorima. No, poziv je ovom prigodom upućen i glumcima pečuskoga Hrvatskog kazališta, koji su postigli golem uspjeh, a dvorana je bila dupkom puna, te je na kraju predstave igrokaza Antuna Karagića "Pošteni varalica" buran pljesak bio pravim svjedokom da su našim Hrvatima u Subotici potrebne takve izvedbe. Nadamo se kako će gradnjom novoga kazališta u nekada "najvećem selu" i hrvatski kazališni život ponovno oživjeti, te nastaviti svoju dugogodišnju i kroza stoljeća njegovanu te prekinutu (i zakinutu) tradiciju.

Za kratak razgovor zamolili smo gospođu Katarinu Čeliković, neumornog organizatora i pokretača jedne takve nadasve potrebne priredbe kao što je bila i ova. Naime, suradnici Gradske knjižnice u Subotici izdašno pomažu gospođu Čeliković koja, kao i njezini suradnici, zavrđuju svaku pohvalu.

– Hrvati u Vojvodini zapravo i nemaju veću književnu manifestaciju nego što je manifestacija „Dani Balinta Vujkova“, s podnaslovom „dani hrvatske knjige i riječi“. Ove godine šesti put, u okviru Dana, priređujemo znanstveni skup koji okuplja znanstvenike ne samo iz Vojvodine, on postaje na neki način međunarodni, jer se ovdje okupljaju jezikoslovci, stručnjaci i ove godine, naravno, i iz neke druge struke, kako bi rasvijetlili, kao prvo, književnu baštinu koju je sakupio Balint Vujkov. Kako bi jezično osvijetlili, vrednovali i dali joj mjesto koje joj i pripada. Po već nekoliko puta tema se proširuje i na književnost bačkih Hrvata, ali moram priznati da ovoga puta otišlo se mnogo dalje, da su to podunavski Hrvati.

Mi smo ove godine drugu temu stavili kao središnju temu: „Dramsko stvaralaštvo Hrvata u Vojvodini“. Dakle, kako je to poznato, u Subotici se kazališna zgrada ruši i u sjeni toga kazališta od 150 godina pokušavamo osvijetliti našu prošlost, pokušavamo sadašnjost osmisliti i vizionarski gledati u budućnost.

Upravo 17 autora u dva dana progovara o prošlosti s pogledom uprtim u budućnost. Vjerujem da smo dokazali da je jezik, koji je

pratio svih ovih godina našu književnost, bio bogat, oslonjen na temeljnu hrvatsku baštinu, dakle, u knjigama, i naravno stvarajući ta djela, književnici koji su prije stvarali i ljudi koji su o tome progovorili govore o povijesti jedinstvenog naroda na ovome velikom prostoru.

Također, bilo bi zanimljivo kazati da ova trodnevna manifestacija u sebi ima i nekoliko ciljnih skupina. Prva je skupina svakako učenička, to su djeca koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, kako je to poznato. Evo, šest godina imamo nastavu u osnovnoj školi. Ove godine prvi put u gimnaziji, prvi razred na hrvatskom jeziku, pa smo, naravno, sve svoje sile usmjerili prema obrazovanju i prema upućivanju djece u njihovu narodnu baštinu. U četvrtak, prvoga dana, djeca osnovnih škola progovorila su na svojoj materinjoj ikavici, tako da bunjevačka ikavica, kako smo vidjeli, zasigurno ima budućnost, i zasigurno će opstati na ovim prostorima jer će i roditelji pomoću knjiga koje izdajemo, a to su slikovnice s pričama i bajkama Balinta Vujkova, pokušavamo preko toga osmisliti se i dati im svu moguću baštinu jezičnu, kako bi oni ponovno progovorili, koji nisu govorili, a oni koji već znaju, kako bi

sačuvali svoj bunjevački idiom. Evo, uz to, stručno-znanstveni skup je jedan drugi dio koji se bavi ipak malo stručnim temama, gdje se okupljaju stručnjaci, znanstvenici.

A ona treća publika, to je šira publika, koja dolazi na multimedijalnu večer. Sada prvi put, na naše veliko zadovoljstvo, u petak navečer bili su nam gosti pečusko Hrvatsko kazalište s Karagićevom predstavom „Pošteni varalica“. Kako je to bilo vidljivo, publika je bila oduševljena, puna dvorana, scena Jadran dokazala je da ovako nešto treba činiti, i veza s Hrvatskim kazalištem u Pečuhu je doista lijepa, i ja zahvaljujem svima koji su nam pomogli da se ovako nešto ostvari.

Đuro Franković

Trenutak za pjesmu

Joška Vlašić Manglin

Moj dom

Hiža na bregu, kol nje je vrt,
Po dvoru pak rovlje mišek i rrt.

V kocu su svinje, v štali je bik,
Puran se srđi: rik! rik! rik! rik!

Kvočkica stara v korpi sedi,
Piceke male pod sobom vali.

Pred hižom se širom ružin je cvet,
Cvetnom vrčaku čudi se svet.

Sadnak na vrtu s tiči je pun,
Niva se pesma čuje na drum.

V kuhnji je športhet i stari ormar,
Na stolu pak samo staklen pehar.

V hiži je kerbet, slamnača na njem,
Počiva japa oblet znojem.

Mama pak v kunji kre peči stoji,
Zajtreka kuha, juhica vri.

Tak zgledi hiža, dragi moj dom,
Dome! Moj mili veran ti bom!

Dragan Despot u Budimpešti

Pri osmišljavanju i provedbi naših razno-likih priredaba, u većini slučajeva, samouprave odnosno civilne udruge temelje se na takve programe koji obuhvaćaju naše kulturnu, ponajprije folklornu baštinu, što dakako ne znači da naše zajednice nemaju želje i za druge umjetničke sadržaje, kazališne predstave, koncerte. Da je to odista tako, u zadnje se vrijeme i u tome pogledu pokazuje očiti pomak. Naime, veoma su rado posjećivane predstave pečušškoga Hrvatskog kazališta, pa i nekih amaterskih družina, a zanimanje se primjećuje napose za predstave koje nam nudi matična domovina.

Hrvatska manjinska samouprava budimpeštanskoga V. okruga i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti 27. rujna priredili su nam nezaboravnu kulturnu večer.

U Palači Duna, s početkom u 19 sati, pred dupke punom kazališnom dvoranom počela je predstava Na rubu pameti (prema romanu Miroslava Krležu) koju je izveo član zagrebačkoga Hrvatskog narodnog kazališta, glumac Dragan Despot.

Spomenuto djelo, kako to i na pozivnici piše dramski kritičar Velimir Visković, jest „roman o pobuni intelektualca protiv moralne hipokrizije građanskoga društva. Većina ga je kritičara shvatila kao osobnu Krležinu ispovijed, identificirajući lik Doktora sa samim piscem. Doktor je doista utjelovljenje svih onih Krležinih osobina koje su isticali njegovi protivnici u sukobu na ljevici 1933. i 1934. (pesimizam, individualizam, skeptičnost prema smislu kolektivne akcije, nevjerovanje u moć razuma itd.)... Može se pretpostaviti da je Krleža taj roman smatrao važnim dokumentom vlastite intelektualne identifikacije...”.

Umjetnik Dragan Despot „iza sebe danas ima u zagrebačkim kazalištima, na Splitskom ljetu i Dubrovačkim ljetnim igrama odigrane ključne uloge u hrvatskoj i svjetskoj dramskoj

baštini, koje su mu donijele status prvaka središnje nacionalne kuće i jednoga od rijetkih hrvatskih glumaca za koje se zna da će u novu ulogu ući bez rezerve, s punom energijom, odgovornosti, profesionalno i ljudski do kraja te da će uvijek zagovarati pravdu i štiti istinu... Draganovo hrabro „ne” rečeno u ključnim kazališnim projektima, koji su mu mogli usmjeriti karijeru strelovito prema visinama, značilo je uvijek ljudsko „ne”, klanovima, kuloarskim igrama, neetičnostima, nepravdama, tračevima i teškim životnim igrama s predumišljajem i protu-uslugama, a životno „da” samotnjačkom glumačkom životu, ali i vedrinu zbog osjećaja prolaženja putovima dostojanstvenih ljudi bez potpore bilo kakve pozadine. Uostalom, najčešće je, od Krležu do Shakespearea, od Tramvaja zvanog žudnja do Osmana, Don Juana i Dantona, Oresta i Pilada, Hasanage i Herakla, i igrao većinom pravdom opsjednute

buntovnike.” Ne spadajući među dramske kritičare, ocjenjivače dramskoumjetničkih dosega, na temelju fragmentalnih izričaja o Despotovim umjetničkim scenskim epizodama, objelodanjenih na stranicama raznih glasila, slobodno možemo ustvrditi da smo svi nazočni bili svjedoci do sada rijetko doživljenog umjetničkog ostvaraja koji je za više od jednog sata – uz veoma skromnu scenografiju običnoga stola i stolca – svojom monodramskom izvedbom naprosto „prikovao” svoje gledatelje. Umjetnik je svojom dinamičnošću, emocionalnom i duhovnom raznolikošću plijenio. Našoj budimpeštanskoj publici pružio je sve svoje umjetničke vrednote, stoga mu – osim onoga gromoglasnog i dugotrajnog pljeska – i ovim putem velika hvala. Bio nam gost i drugi put!

Na koncu kazališne predstave veleposlanik Republike Hrvatske Ivan Bandić sve nazočne pozvao je na domjenak. *M. Dekić*

Rešeterački susret pjesnika

U organizaciji KLD-a „Rešetari” iz Rešetara i Hrvatske matice iseljenika, u Rešetarima je od 21. do 23. rujna održan jubilarni X. Susret hrvatskih pjesnika iz dijaspore, pod visokim pokroviteljstvom potpredsjednice Vlade Republike Hrvatske Jadranke Kosor i supokrovitelja Susreta Brodsko-posavske županije, Slavonski Brod, Općine Rešetari, Turističke zajednice grada Nove Gradiške.

Prvoga dana Susreta otvorena je Likovna izložba X. međunarodne likovne kolonije „Petrović-Rešetari 2007”, a drugi dan započeo je susretom pjesnika s učenicima osnovnih škola iz zapadnog dijela Brodsko-posavske županije, a nastavljen prijamom u Poglavarstvu Općine Rešetari, druženjem i susretom s predsjednikom općinskog vijeća Zlatkom Agom. Središnji događaj bilo je predstavljanje Zbornika pjesama, desete u nizu pjesničkih zbirki objavljenih u Književno-likovnom društvu „Rešetari” naslova „Odbljesci kruga”. Knjigu su promovirali njezini izbornici Stjepan Blažetin, Ivan Slišurić i Đuro Vidmarović te urednik Ivan De Villa.

Susreti u Rešetarima manifestacija je koja već desetu godinu zaredom okuplja pjesnike iz Hrvatske i hrvatske dijaspore. Iz godine u godinu na Susrete se prijavljuje sve veći broj pjesnika koji tom prilikom predstavljaju svi zajedno s izdavačem KLD-om Rešetari godišnju zbirku pjesama. Druže se pjesnici iz Rešetara, Belišća, Splita, Austrije, Zagreba, Njemačke, Crne Gore, Makedonije, Mađarske, hrvatski pjesnici iz Vojvodine, Amerike, i da ne nabrajamo, koji pišu i stvaraju na hrvatskom jeziku. Ovogodišnji Susreti održani 22. i 23. rujna bili su u znaku promocije X. zbirke pjesama s rešeteračkih susreta i promocije samostalne zbirke pjesnikinje Ljerke Totch Naumove „Potisnute paralele” o kojoj su govorili, uz domaćina i urednika zbirke Ivana De Ville, Đuro Vidmarović, Lujo Medvidović, Ivan Slišurić, a o X. zborniku pjesama ovogodišnjih Susreta „Odbljescima kruga” govorili su izbornici Stjepan Blažetin, Ivan Slišurić i Đuro

Vidmarović, a sve to uz gitaru Nevena Duževića. Suradnja KLD-a Rešetari i Hrvatske matice iseljenika očituje se već više godina u pjesničkim susretima u Rešetarima, a pokazala je koliko je plodna i na primjeru zbirke pjesama Ljerke Totch Naumove i X zbornika pjesama ovogodišnjih rešeteračkih susreta.

Kada su se pjesnici koji stvaraju na hrvatskom jeziku počeli prije deset godina okupljati u Rešetarima, stigli su iz osam zemalja, ove ih je godine pak bilo iz 19 zemalja svijeta, a svoje pjesme za rešeterački zbornik poslalo je 293 pjesnika iz 24 države. Rešeteračke susrete prihvatili su svi čimbenici Općine Rešetari od općinskog vijeća, mjesne škole, županije... promičući tako uz skromna sredstva i ulaganja, ali uz mnogo rada i entuzijazma ljudi okupljenih u KLD-u Rešetari, na čelu s neumornim Ivanom De Villom, ime Rešetara diljem svijeta. Tako se pjesnici već desetu godinu zaredom u prostorima mjesne škole Ante Kovačića, reče nam njezin ravnatelj Tihomir Bartol, druže s učenicima. KLD Rešetari ima 156 članova i djeluje u četiri sekcije: književna broji 80 članova, likovna s 50 članova i Galerijom Petrović te godišnjom likovnom kolonijom Likovno kolo Antuna Petrovića, jednoga od najvećih, nažalost pomalo zaboravljenih, hrvatskih kipara u drvu, a tu je i pjevački zbor te tamburaška sekcija.

Svoju djelatnost društvo usredotočuje oko četiri kruga: kazališna premijera, pjesnički susreti, likovna kolonija i festival malih pjevačkih skupina „Na te mislim”. Prva zbirka rešeteračkih pjesničkih susreta tiskana prije

deset godina imala je naslov „Šapat srca” i ukoričila je 16 autora s 36 pjesama. Ovogodišnja zbirka „Odbljesci kruga” ukoričila je 140 autora iz 19 zemalja svijeta, a na godinu se ide dalje. Naime, planira se, već je raspisan i natječaj za zbornik dječje poezije iz dijaspore i djecu članova KLD-a Rešetari.

Ono što se radi u Rešetarima, plemenit je i poticajan put svima onima, hrvatskim pjesnicima poznatim i manje poznatim imenima, onima koji žive u domovini ili izvan nje, koji imaju zbirku, ili koji pišu tek iz vlastitog zadovoljstva na njihovu neizvjesnom putu pisanja i bavljenja pjesničkom riječju. Nama Hrvatima u dijaspori, pa time i hrvatskim pjesnicima i svima onima koji stvaraju pjesme na hrvatskom jeziku u Mađarskoj (dvoje pjesnika Hrvata iz Mađarske su zastupljena u pjesničkoj zbirci „Odbljesci kruga”) Rešetari znače pristup matičnoj domovini i potvrda kako nismo sami u estetskom njegovanju onoga što nam je najdraže, materinskoga jezika i pisma. Ili kako bi kazao Ivan Slišurić: Značajka „Odbljesaka kruga” jest u stvaralačkom okupljanju pjesnika iz Domovine i iseljene Hrvatske. Iseljenci u dalekim zemljama, oni daroviti i manje talentirani, baš kao i kod nas, ne otkrivaju u svojim pjesmama samo viziju svijeta što izrasta na spoznaji života, često u okrutnoj i hladnoj tuđini, već i svijest o hrvatskom jeziku i hrvatskoj domovini. Radi se o pjesničkome mostu što preko vremena i nevremena spaja dva daleka, a ista svijeta.

Na pjesničkoj večeri u restoranu rešeteračke Tvornice kože, u znak zahvalnosti svima, osobama i organizacijama koje su pomagale u ostvarenju desetih „Rešeteračkih susreta pjesnika” Skupština KLD „Rešetari” dodijelila je plakate rešeteračkog susreta pjesnika.

bpb

Za hrvatske učiteljice u Baji

Usavršavanje s mnogo novih zamisli i metoda u nastavi

U organizaciji Visoke škole Józsefa Eötvösa, od 27. do 29. rujna u Baji je održano usavršavanje za hrvatske učiteljice u Bačkoj.

„To je zapravo usavršavanje hrvatskih učiteljica u Mađarskoj iz metodike nastave na hrvatskom jeziku, a gosti su nam predavači iz Splita”, reče nam profesor Živko Gorjanac, voditelj hrvatskog odjela Katedre za narodnosne i strane jezike, drugoga dana usavršavanja koje je ostvareno u okviru suradnje splitskoga Sveučilišta i bajske Visoke škole. Kako nam reče, okupilo se devet sudionika, i to četiri učiteljice razredne nastave HOŠIG-a iz Budimpešte, po jedna učiteljica iz Petrovoga Sela, Kačmara i Dušnoka, a susretu je sudjelovala i Iva Bezinović, nova lektorica hrvatskoga jezika i književnosti u Baji.

Tijekom trodnevnog susreta vrlo zanimljiva predavanja iz metodike nastave glazbenog odgoja, prirode i društva, matematike i informatike održale su profesorice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, više predavačice Snježana Dobrota (glazbeni) i Vesna Kostović-Vranješ (priroda i društvo, biologija), te predavačice Lada Maleš (informatika) i Irena Mišurac-Zorica (matematika).

„Sudionici su odlični. Svojim predavanjem dala sam jedan presjek nastave i metodike nastave u Hrvatskoj, a žao mi je što nismo imali više vremena. Vjerujem da ćemo nastaviti za 15 dana kada nam učiteljice iz Baje dolaze u Split na nastavak ovog usavršavanja”, reče nam kratko o svojim dojmovima Irena Mišurac-Zorica, predavačica metodike početne nastave matematike.

Vesna Kostović-Vranješ, viša predavačica metodike prirode i društva na Filozofskom fakultetu u Splitu i metodike biologije na Prirodoslovnom fakultetu, koja se bavi metodikom nastave od 1. do maturalnog razreda, o tome što se može predati u samo 2-3 dana usavršavanja, reče nam ovo:

„Pripremila sam nekakav pregled kako se radi u našim školama. Dala sam jedan primjer naših kombiniranih odjeljenja i redovne nastave, a komparirali smo to i s onim što oni rade, jer sam imala priliku upoznati se s njihovim programima. Međutim, ono što je bitnije, kada nam dođu u Split, organizirat ćemo im radionicu, odnosno ogledna predavanja u školama pa će moći vidjeti što se radi u hrvatskim školama. Pogotovo što mi u

Sudionici na predavanju iz metodike nastave prirode i društva koje je održala viša predavačica Vesna Kostović-Vranješ

Hrvatskoj već dvije godine imamo uveden hrvatski nacionalni obrazovni standard koji se obavlja prema suvremenim načinima rada, suvremenim strategijama, s promijenjenim nastavnim programima i planovima.”

O tome kako teče izobrazba hrvatskih odgajatelja i učitelja, kratko nam reče:

„Odgajatelji se školuju u okviru trogodišnjega fakultetskog studija, a učiteljski je sada petogodišnji studij jer smo mi prešli na bolonjski proces, s mogućnošću upisivanja modula po svom odabiru. Naprimjer, učenje engleskog jezika koji se u hrvatskim školama uči od prvog razreda, modul informatike, a ima još nekoliko temeljnih modula. Dakle još se dodatno može odgajati.”

Kako su usavršavanje doživjele učiteljice, sudionice bajske usavršavanja, sažela nam je učiteljica razredne nastave Zlata Gergič, doravnateljica budimpeštanskog HOŠIG-a.

„Pozdravljamo ovaj oblik usavršavanja, jer doista je bilo korisno za nas budući da smo dobili jako mnogo novih ideja i metoda što se tiče razredne nastave. Stoga i zahvaljujemo našoj ravnateljici što nam je omogućeno sudjelovanje na ovom usavršavanju u Baji, koje se nastavlja u Splitu u listopadu. Tjedan dana imat ćemo mogućnost hospitirati u razrednoj nastavi u splitskim školama.”

Na naše pitanje koje su poteškoće u svakidašnjem radu, učiteljica Zlata Gergič ističe problem koji nas već dugo vremena prati.

„Najveća je poteškoća u nižim razredima to što djeca ne donose od kuće znanje matematskoga hrvatskog jezika. U razrednoj nastavi u prvom razredu treba naučiti čitati, pisati i matematiku, a mi to moramo usporedno raditi s učenjem hrvatskog jezika.”

Bajsko usavršavanje sredinom listopada nastavlja se jednodnevnom gostovanjem naših učiteljica u Splitu.

S. Balatinac

Jubilarni Dan narodnosnih manjina u Dunaújvárosu

U organizaciji Hrvatske i Srpske manjinske samouprave (koje djeluju već petu godinu) te uz potporu mjesne gradske samouprave, u prostorijama Doma umjetnika – Komornog kazališta Béle Bartóka, 22. rujna (subota), u Dunaújvárosu svečano je obilježena 30. obljetnica djelovanja davne 1977. godine utemeljenoga, tada još Južnoslavenskoga kluba koji je okupljao Hrvate, Srbe i Slovence u tome gradu.

Tijekom popodnevni sati, u galeriji „Bartók” nastupio je ženski zbor mjesne visoke škole i tukuljski orkestar „Kolo”, a potom je dogradonačelnik Gábor Cserne otvorio izložbu likovnih umjetnika Predraga Spanjevića i Božana Rošića iz zbratimljenoga grada Sremske Mitrovice. Nakon otvaranja izložbe, uz pratnju puhačkog orkestra Dunaferra oglasile su se mađarska, hrvatska i srpska himna. Pozdravne riječi gradonačelnika dr. Andrása Kálmána podsjetile su na stoljetni, odnosno svakodnevni suživot narodnosnih manjina koje su obogaćivale i unapređivale taj podunavski grad. Posebno je pozdravio osnivača Južnoslavenskoga kluba, jednoga od utemeljitelja, današnjega predsjednika Hrvatske manjinske samouprave dr. Ladislava Miškolicija.

Gala program otpočeo je hrvatskim plesovima (Baranjske šokačke igre, Valpovačko kolo, Bunjevačka svita) u izvedenju KUD-a „Tamburica” budimpeštanskog HOŠIG-a, predvođenim umjetničkom koreografkinjom Marijom Silčanov Kričković. Zatim je uslijedio nastup mješovitoga zbora iz Apatina, plesnog ansambla iz Lovre i orkestra glazbene škole Frigyesa Sándora. Završnicu programa okrunio je tamburaški sastav Ladislava Halasa iz Tukulje. m. d.

Petroviski vinski zbogom trgadbi

Zavolj gustih ljetnih priredab, folkloriši Gradišće, dosadašnji organizatori trgadbene prošecije, ljetos nisu mogli na se zeti riktanje ove seoske atrakcije, ali hvala Bogu da imamo još brojnih entuzijastov u Petrovom Selu, tako ženski zbor Ljubičica i igrokazačko društvo stali su na čelo inicijative. Prošle subote su se skrbili za bal, a nedilju za petroviski vinski zbogom trgadbi. Povorka je bila ponovo tako duga da su se ljudi samo trbuh morali držati od šalnih diozimateljjev. Tri ure dugo su išli po selu traktori, kola, jahači, maskirani biciklisti, nardarski kovači Bošići, mašin Pinka airporta s hrvatskimi čevapi, u pripremi Nedeljka Vidovića ter Darka Murete. Štimung pravoda je bio još jednoč jedinstven, o tom govoru i kipici.

-Tiho-

Najbolji jačkari i jačkarice četarskoga GRAJAM-a

Vlasnici prve CD-ploče

Petroviski Erik Škrapić, pjevač No Thanxa, u Gornjem Četaru je uz jačenje i dedicao

Najbolji izvođači ovoga ljeta na GRAJAM-u i dobitnici glazbenoga produkta

Dvi zaslužne peršone pri predavljanju prve cedejke GRAJAM-a: Čaba Horvath, direktor Croatiace, ter ravnateljica gornjočetarske škole Magda Horvat-Nemet

Tijekom ljet je jur bojsek mogao svaki zapameti da je Gornji Četar mjesto svakog ljetšnjega jačkarnoga naticanja GRAJAM (Gradišćanska jačka mladih). No, ovo dotično ljetno i po tom more biti neobično i, naravno, nepozablivo, prvenstveno za naticatelje, da su najbolji mogli, prvi put u povijesti GRAJAM-a, snimiti i vlašću CD-ploču. Na prezentaciju toga glazbenoga produkta su skupadošli 7. oktobra, nedilju, u 15 uri u četarskom kulturnom domu iz različitih krajev Gradišća dica, roditelji ter pozvani gosti ke je pozdravila direktorica gornjočetarske osnovne škole Magda Horvat-Nemet ter je veljek zaposila star-gosta toga otpod- neva da dojde na pozornicu. Petroviski Erik Škrapić, pjevač, danas jur u cijelom orsagu poznate rok-grupe No Thanx, je zahvalio ovput organizatorom za mogućnost da je mogao nastupati ovde i da je mogao prve korake napraviti u mladi ljeti uprav na ovom naticanju. Ovom prilikom je otpjevao najpoznatiji njev šlager, čija hrvatska snimka je jur napravljena, u prijevodu Andraša Handlera, pod naslovom *Drugi naraščaj*. Po dinamičnom nastupu je dilio obožavateljem i slike ke je i dedicao. Ana Krizmanić iz Prisike je odlikovana na ovoljetnoj GRAJAM-u s nivo-nagradom, tako je i ovput izjačila pred množtvom publike svoju obljud-

ljenu narodnu jačku. Anica Poljak-Šaller, učiteljica hrvatskoga jezika uz pomoć diashowa je predstavila cijelu povijest ovoga naticanja od 2000. ljeta, istaknuvši pri tom da je danas ova smotra jur regionalnoga karaktera, a prvim uspjehom moru se proknjižiti i nastupi četarskih izvođačev na Malom Brodfestu, pred dvimi ljeti u Slavanskom Brodu, a ljetos i to kako moru u ruke zeti nadareni mladi jačkari svoj glazbeni prvijenac. Direktor Izdavačke kuće Croatiace Čaba Horvath je naglasio da Croatiace će i dođuće ljetno jako rado snimiti za vječnost najbolje produkcije GRAJAM-a. Još smo čuli uživo židanskoga Valentina Csányia, Koljnofke Evu Erdósi ter Veroniku Grubić, a i Anetku Poljak iz Gornjeg Četara. Potom je prva Grajamova ploča s malim darom uručena svakomu jačkaru i jačkarici. Cedejka sadrži 15 jačak (narodnih i popularnih pop-rok pjesam iz Hrvatske) u izvedbi Julije Popović, Gabrijele Salai, Bianke Berceš, Valentina Csányia, Eve Erdósi, Vivien Fülöp, Nikolette Gati, Veronike Grubić, Ane Haklić, Noémi Nagy, Ane Krizmanić, Mate Móricza, Anetke Poljak. Ton-majstor je bio Albert Handler, djela su napravljena u studiji Radija Croatiace u Budimpešti. CD-ploče se moru kupiti u četarskoj školi za 1500 Ft.

-Tiho-

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovači iz Fécshaza

PEČUH – Tradicionalni godišnji Berbeni bal, kao dio školskih aktivnosti i manifestacija koje se organiziraju u sklopu godišnjih programa Hrvatske gimnazije Miroslava Krležu u Pečuhu, održan je 12. listopada. Za organizaciju svake je godine zadužen drugi, to jest deseti razred, a ove godine bio je to razred razrednice Timee Szpies Bockovac. Nakon svečanog programa u kojem su prevladavali običaji vezani uz berbu i berbeno veselje, učenice su obukle večernje toaete, i uza svirku Orkestra Badel zabavljalo se do kasnih sati. U organizaciji bala pomogli su, kao i svake godine, roditelji učenika drugoga razreda koji su naplaćivali ulaznice, brinuli se za dekoraciju, sendviče i kolače koji su se mogli kupiti po pristupačnim cijenama, a sav prihod išao je u razredni fond.

Foto: Á. Kollár

Keresturski dani 2007

U Keresturu 28.–30. rujna dvanaesti put su priređeni Keresturski dani na kojima je bilo niz hrvatskih sadržaja uza sudjelovanje žitelja s obje strane Mure.

Počelo je još 1996. g. kada se manjinska samouprava sjetila prirediti spomenute dane, naime, kako nam reče predsjednica Anica Kovač, civilne udruge i mjesne ustanove same su organizirale programe i smatrale da bi bilo lijepo to sabrati u tzv. vijenac, pa tako organizirati Keresturske dane. Tradicija se od tada nastavlja, i tih dana, od petka do nedjelje, cijelo je selo na nogama, svatko u nečemu sudjeluje.

Već po običaju, prvi je dan posvećen Nikoli Zrinskom, naime, mjesna osnovna škola prije 17 godina primila je ime povijesnog velikana, pjesnika, političara koji je nedaleko od Kerestura imao svoju utvrdu Novi Zrin. Tog dana nije bilo ni nastave u školi, priređena su natjecanja, biciklistički izlet do utvrde i svečani program.

U osnovnoj školi pred drvenim poprsjem 28. rujna okupili su se svi učenici te predstavnici raznih ustanova i udruga da se svečano prisjete Nikole Zrinskog. U prigodnome dvojezičnom programu učenici su govorili o pjesnikovu životnom putu, citirali ulomak iz „Opsade Sigeta”, a najsvečaniji trenuci pripali su prvoškolcima, koji su pred spomenikom i zastavom škole prisegnuli da će učiti i ponašati se dostojno njegovu liku.

Pred spomenik su položili vijenac Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Péter Cseresnyés, zastupnik u Parlamentu, Snježana Matoš, ravnateljica kotoripske prijateljske škole e, predstavnici mjesne i manjinske samouprave, keresturske odgojno-obrazovne ustanove, mjesne crkve, roditeljskog vijeća.

Iz godine u godinu pozivaju se bivši učenici keresturske škole kako bi dali primjer današnjim školarcima kamo se može stići

marljivim učenjem. Ovaj put su došle tri sestre: Julija, Anica i Viola Pinter. Julija i Anica su ekonomi, a Viola arhitekt. Obećale su da će pomoći školi znajući da je dugogodišnja želja izgradnja športske dvorane pa, kako rekoše, jedna od njih će napisati natječaj, druga isplanirati, a treća izračunati povoljne kredite. Sve tri još govore hrvatski, ali, kako priznahu, morale bi obnavljati svoje znanje.

Dan Nikole Zrinskog nije slavlje samo za keresturske školare, nego i za učenike drugih hrvatskih pomurskih škola i prijateljske Kotoribe. Oni su pozvani na natjecanja iz krasopisa, kazivanja priče, memoriziranja njemačkih, engleskih i hrvatskih riječi te na biciklistički izlet s postajama o poznavanju povijesti obitelji. Povodom toga dana raspisuje se i natječaj u izradi nekog djela. Ove je godine trebalo načiniti album o obitelji Zrinskih. Najuspješniji album izradili su učenici Šara Novak, Ema Molnar i Petar Sabo, skupina učenika iz Serdahela i Kotoribe, te Anita Mozeš, Anita Kočiš i Anita Hegedüs.

Prilikom svečanosti za najbolje učenike dodjeljuju se stipendije „Dr. Karlo Gadanji”. Nekadašnji Keresturac, prof. dr. Karlo Gadanji, rektor sambotelske Visoke škole „Dániel Berzsenyi” od 2005/2006. školske godine osnovao je Fondaciju za stipendiranje četiri najbolja učenika te nagradu za istaknutu učiteljicu. Od te godine svaki nagrađeni učenik dobije jednokratnu stipendiju od 50 tisuća forinti.

Stipendisti 2007/2008. školske godine jesu: Regina Tulezi (6. razred), Žužana Kos

(7. razred), Anamarija Sanić (7. razred), Valentina Sič (8. razred); nagradu za učitelje preuzela je Erika Rac Sóllyom.

Subota je posvećena civilnim društvima, zabavi, kulturnom programu i druženju. Ujutro na mjesnoj šljunčari održano je natjecanje u ribolovu između keresturskih i kotoripskih ekipa, a u prijedopodnevnom satima nogometni kup između društva pojedinih ulica. Poslijepodne na berbenoj povorci i kulturnom programu nastupili su: djeca dječjeg vrtića i osnovne škole, KUD Sumarton, Ženski pjevački zbor iz Fićehaza, Kerestura i Belezne.

U nedjelju na svetoj misi vjernici su se oprostili od župnika Rafaela Kramera koji je 25 godina službovao u keresturskoj župi. On se vraća u svoje rodno mjesto, u Petrovo Selo.

„Najglas” sela Kerestura jest regionalni karaoke festival, koji se uvijek priređuje prilikom Keresturskih dana. Sudjeluju školarci okolnih naselja i iz Kotoribe. Stručni žiri vrednuje izvedbe, a može glasovati i publika. Prema ocjenjivačkom sudu najbolji pjevač bio je Kotoribljanin Ivan Hederić, drugo mjesto pripalo je Sumartoncju Ladislavu Rodeku, a treće mjesto, također Sumartoncima, Dalmi Rodek i Balintu Kozmi. Posebna je nagrada pripala Keresturkinji Dorini Rulek, a nagradu „Najbolji keresturski pjevač” osvojila je Katica Kovač. Nagradu prema glasovima publike dobio je duet Dalma Rodek i Balint Kozma.

Keresturski su dani okončani koncertom i zabavom na otvorenome.

beta

Narodnosni gastronomski dan

U prostranome dvorištu središnjice manjinskih samouprava, Narodnosnog doma budimpeštanskoga XVIII. okruga, 6. listopada (subota) već u ranim prijepodnevnim satima vladala je žurba, vrevu, naime, osim već postavljenih šatora, manjinski zastupnici pripremali su svoje štandove donoseći stolove, stolce i druge potrepštine za kuhanje i pečenje svojih narodnosnih gastronomskih specijaliteta za doček uzvanika, gostiju, prijatelja i drugih namjernika havanske stambene četvrti.

Neposredno pokraj šatora Hrvatske manjinske samouprave samovoljni kulinarski majstori već su prionuli svojim zadaćama. Tako je zamjenik predsjednika *Joso Patarica*, u ruci s ovećom drvenom varjaćom, svoju pozornost usredotočio na mesom prepuni kotao čiji je sadržaj već „ročkao”. O majstoru trebamo reći da je već prije dvije godine na Havanskim danima sudjelovao i kao natjecatelj u kuhanju, i dobio III. nagradu. Tada je, kako nam je rečeno, briljirao svojim specijalitetom, bačvanskim ovčjim paprikašem, naučenim od svoje majke u rodnome Sentivanu.

Na pitanje što je u pripremi ovoga puta, odgovor je bio poduži, ali konkretan.

– Ovoga puta nije riječ o nikakvom nadmetanju u kuhanju, naime, poticaj mjesne samouprave da se priredi Narodnosni gastronomski dan obvezao je i našu samoupravu da se pošteno pripremi i dočeka svoje goste. Za ovaj slučaj sam naumio pripremiti također jedan naš kolinjski specijalitet, i to svinjski paprikaš na bunjevački način.

Kako vidimo, pred vama se unjesto kotlića, nalazi poveći kotao.

– Što se tiče odabira posude, za ovu priliku sam odabrao kotao od 25 litara, znači da je u

njemu nešto više od 15 kg mesa, što sam nakon odgovarajuće i uobičajene zaprške već ujutro pristavio. Količina ovoga paprikaša, prema mojoj prosudbi, moći će zadovoljiti pedesetak gostiju. Sadržaj su svinjske noge s papcima, koljenice i plečke. Kuhati treba na umjerenj vatri tri sata, naravno, s povremenim dodacima soli i mljevene kalačke crvene paprike. Miješati nije slobodno. Budući da kotao visi na lancu, treba ga povremeno, i to pažljivo pomicati lijevodno. Vjerujem da će naši gosti biti zadovoljni. Budući da je pokraj Josina kotla bila još jedna zapregnuta žena, a koja je diplomirana kuharica, također naša zastupnica Marija Srakić-Mareljin, na pitanje što priprema rekla nam je:

– U dogovoru s kolegom Pataricom i ostalim članovima naše samouprave, opredjelila sam se za svinjske odreske na roštilju. Već prije dva dana određenu količinu mesa isjekla sam i stavila u specijalni pac, salamuru, začinjenu uljem, solju, senfom, biberom i vegetom, te metnula u hladnjak. Mesu sam dodala u obilju na sitne kockice isjeckanog luka i zelene paprike, i tako stavila na podosta ulja, u ovu veoma prikladnu posudu. Ovu napravu na tronošću sam nabavila od naših prijatelja u rodnome Santovu. Nadajmo se da će gosti, uz kisele krastavčice, eferonke i jabučaste bodislovske papričice, biti zadovoljni i okusom i porcijama.

Odišta, dok se kuhalo i peklo, uzvanici i gosti su pridolazili i hvalili kulinarske majstore, nazdravljali im izvrsnim kapljicama, a zatim s užitkom kušali pripremljena jela, te razdragano plesali i veselili se uz naizmjeničnu puhačku i klarinetsku glazbu sve do večernjih sati.

Marko Dekić

Pozivnica

Jesenski hrvatski književni dani

26. i 27. listopada 2007. u Serdahelu

26. listopada

13:00 Sjećanje na Stipana Blažetina, pjesnika i pedagoga, polaganje cvijeća sjećanja

14:00 Natjecanje u kazivanju stihova

16:30 „Ima jedan razred, ima jedan sat” – sjećanje bivših učenika

17:00 Đački susret

18:30 Tamburaška glazba

27. listopada

9:00 Pedagoška konferencija (sudjeluju predavači iz Mađarske i Hrvatske)

13:00 Objed

14:00 Polaganje cvijeća na groblju

14:30 Otvaranje izložbe „Stipan Blažetin (1941–2001)”

15:00 Rodno selo se sjeća (program KUD-a i učenika osnovne škole iz Santova)

18:00 Hrvatska plesačnica

Organizator: Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije

MARTINCI – U organizaciji KUD-a „Martinci” 20. listopada s početkom u 19 sati organizira se već tradicionalni Berbeni bal. U sklopu njega predstaviti će se domaći folkloriši, a na balu će svirati poznati i česti gosti Martinčana Gašo band i Maja iz Virovitice. Ulaz s večerom je 2000 forinti, a prihod od bala namijenjen je potrebama i programima KUD-a „Martinci”.

MARTINCI – U organizaciji tamošnje osnovne škole i ove se godine u Martincima priređuje već tradicionalno Natjecanje u kazivanju stihova i proze „Josip Gujaš Đuretin”. To je županijsko natjecanje kojem svake godine već više od jednoga desetljeća sudjeluju učenici iz Pečuha, Starina, Martinaca, Lukovišća, Šeljina, Harkanja, Salante, iz osnovnih škola u kojima se predaje i hrvatski jezik, te se natječu u nekoliko kategorija. Ovogodišnje natjecanje bit će održano 20. listopada u martinačkoj osnovnoj školi.

KOZAR – U organizaciji mjesne samouprave sela Kozara, u tom se naselju 20. listopada organizira seosko veselje. Bogati sadržaji nude se mještanima i svim posjetiteljima, a tijekom dana naći će i hrvatskih sadržaja za koje se brine tamošnja Hrvatska manjinska samouprava na čelu s Robertom Takačem.

Hodočašće u Vukovar

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Hrvatske samouprave grada Budimpešte i njezine predsjednice Anice Petreš-Németh 6. listopada posvećen je promicanju HOŠIGA u Budimpešti. Programi Hrvatskoga vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma otpočeli su u 15 sati poslijepodne, a odvijali su se u prostorijama škole na adresi Budimpešta, Kántorné st. 1-3.

Program je priređen svima znatiželjnicima koji su svojom nazočnosti željeli pridonijeti razvoju hrvatskoga školstva i opstanaka Hrvata u Mađarskoj. Uz upoznavanje školskoga prostora nuđeni su i bogati kulturno-prosvjetni sadržaji.

OLAS – U tome malom baranjskom naselju, u kojem žive i naši šokački Hrvati, 6. listopada u organizaciji tamošnje Hrvatske i Njemačke manjinske samouprave priređen je tradicionalni Berbeni bal. Veselje je počelo u ranim poslijepodnevним satima povorkom kroza selo mještana i osnovnoškolaca obučanih u narodne nošnje, a nastavilo se potom veseljem u domu kulture te balskom veselicom uza svirku Orkestra Negro.

OLAS – Kako nas je obavijestila predsjednica tamošnje Hrvatske manjinske samouprave Julijana Balatinac, u Olasu se ovih dana pripremaju za Božićni koncert koji će se ondje održati 22. prosinca. Planiraju svetu misu na hrvatskom jeziku te nastup pečuškoga KUD-a Tanac. Zajedno s gajdašima „Tanacovi” plesači izvest će koreografiju Betlehemari, a plesačice će se predstaviti kratkom igrom u kojoj se prikazuju običaji Hrvata u Mađarskoj vezani uz Božić. Na spomenutom koncertu nastupit će i Orkestar Vizin iz Pečuha.

ZAGREB – Redovita godišnja sjednica međuvladina Mješovitoga mađarsko-hrvatskog odbora za manjine održat će se 30. listopada u Zagrebu, kazao nam je veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić. Među ostalima sjednici Odbora sudjelovat će i predsjednik Skupštine Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp.

Kako je Hrvatski glasnik obavijestila zastupnica salantske Hrvatske samouprave Marica Ištoković, u organizaciji spomenute samouprave, na čelu s predsjednikom Mijom Štandovarom, 30. rujna pedesetak izletnika hodočašnika iz Salante i Nijemeta boravilo je na jednodnevnom izletu u Republici Hrvat-

skoj i posjetilo grad heroj Vukovar, te Borovo naselje. Dolaskom u Borovo naselje sudjelovali su svetoj misi kod Gospe Fatimske, a potom su krenuli u posjet vukovarskom spomen-groblju i Ovčari. Uza stručnoga vodiča razgledali su grad na kojem se još uvijek vide teški ožiljci Domovinskoga rata. Na povratku s Ovčare u vukovarskoj župnoj crkvi svetoga Bona, uz pomoć tamošnjega svećenika franjevca, razgledali su crkvu koju tek čeka unutrašnja obnova, te sudjelovali zajedničkoj molitvi. Na povratku kućama zastali su u Viljanu na zajedničkoj večeri. Ovaj izlet i hodočasni put ostavio je neizbrisiva sjećanja u Salančanima i Nijemecanima, kazala nam je Marica Ištoković.

bpb

Zapalili svijeće u Vukovaru

Zemaljsko društvo hrvatsko-mađarskog prijateljstva svake godine za svoje članove organizira izlet u Hrvatsku. Lani su zainteresirani posjetili Čakovec i Koprivnicu, a ove godine odlučili su se za Vukovar i Osijek.

Dana 22. rujna autobus je krenuo iz Kapošvara i prvo se usmjerio prema gradu heroju, u Vukovar.

Budući da je jedna članica društva podrijetlom iz Vukovara, ona je preuzela ulogu vodiča, a bjelovarski dogradonačelnik Zlatko Barilo mnogo je pomagao u organiziranju izleta.

Prema glavnom tajniku društva Ladislavu Karasu, prvo je predviđen posjet trima gradovima, ali zbog kratkog vremena glavni cilj bio je posjet Vukovaru. Skupinu od 48 putnika srdačno su primili u županijskoj središnjici.

Pri obilasku grada na mnogim su mjestima još bila vidljiva ratna razaranja, no bolnica, koju je posjetila kapošvarska skupina, već je obnovljena.

Ondje su položili vijenac i zapalili svijeće na spomen poginulih.

Gradski muzej u Vukovaru također još nosi na sebi obilježja rata. Kapošvarci su među prvima mogli vidjeti nedavno pronađeni predmet, čizmicu s istim motivima kao što je na Vučedolskoj golubici. Čizmica je stara oko pet tisuća godina i izložena je dva dana prije njihova dolaska u Vukovar.

Izletnici su posjetili još jedno tamošnje tragično mjesto: hangar u kojem su ubijeni civili iz bolnice.

G. Barilo organizirao je izvrstan ručak, nakon čega se autobus usmjerio prema Osijeku. Za razgledavanje toga grada ostalo je samo sat vremena, stoga su obišli središte grada i, s mnogo doživljaja, vratili se kući.

Društvo već ima svoj plan i za iduću godinu; odlučeno je da će posjetiti Plitvička jezera.

Beta